

АРХЕОЛОГІЯ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ – ЗАСНОВАНИЙ У 1947 Р.
ВИДАЄТЬСЯ ЩОКВАРТАЛЬНО

КИЇВ • 1 • 2021

Головний редактор

ЧАБАЙ В. П., член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

Заступник головного редактора

ТОЛОЧКО П. П., академік НАН України, Інститут археології НАН України

Відповідальний секретар

ГАВРИЛЮК Н. О., доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

Редакційна колегія

БОЛТРИК Ю. В., кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

БОРОФКА Н., доктор хаб., Німецький археологічний інститут, ФРН

БРАУНД Д., професор, доктор хаб., Університет Екзетера, Великобританія

БРУЯКО І. В., доктор історичних наук, Одеський археологічний музей НАН України

БУЙСЬКИХ А. В., доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ДЖІНДЖАН Ф., професор, доктор хаб., почесний професор університету Париж 1 Пантеон Сорбонна, Франція

ЗАЛІЗНЯК Л. А., професор, доктор історичних наук, Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ІВАКІН В. Г., кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

ІВАНЧИК А. І., член-кореспондент РАН та Франції, Національний центр наукових досліджень, Франція

КАЙЗЕР Е., професор, доктор хаб., Вільний університет Берліну, ФРН

КОРВІН-ПІОТРОВСЬКИЙ О. Г., кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

МОЦЯ О. П., член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

ОТРОЩЕНКО В. В., професор, доктор історичних наук, Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ПЕТРАУСКАС О. В., кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

ПОТЄХІНА І. Д., кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

СКОРИЙ С. А., професор, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ФОРНАСЬЕ Й., професор, доктор, Гете університет Франкфурта-на-Майні, ФРН

ХОХОРОВСКИ Я., професор, доктор хаб., Інститут археології Ягеллонського університету, Польща

ARHEOLOGIA

SCIENTIFIC JOURNAL – FOUNDED IN 1947

FREQUENCY: QUARTERLY

KYIV • 1•2021

Editor-in-Chief

CHABAI V. P., Corresponding Member of the NAS of Ukraine, Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine

Deputy editor-in-Chief

TOLOCHKO P. P., Academician of the NAS of Ukraine, Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine

Executive Secretary

GAVRYLYUK N. O., DSc in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

Editorial Board

BOLTRYK Yu. V., PhD in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

BOROFFKA N., Professor, Dr. Hab., German Archaeological Institute, Germany

BRAUND D., Professor, Dr. Hab., University of Exeter, UK

BRUIAKO I. V., DSc in History, Odessa Archaeological Museum of the NAS of Ukraine

BUISKIKH A. V., DSc in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

CHOCHOROWSKI J., Professor, Dr. Hab., Institute of Archaeology of Jagiellonian University, Poland

DJINDJIAN F., Professor, Dr. Hab., Professor of the University of Paris 1 Pantheon Sorbonne, France

IVAKIN V. G., PhD in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

IVANCHIK A. I., Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, National Center for Scientific Research of France

FORNASIER J., Professor, Doctor, Goethe University Frankfurt am Main, Germany

KAIZER E., Professor, Dr. Hab., Free University of Berlin, Germany

KORVIN-PIOTROVSKYI O. G., PhD in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

MOTSIA O. P., Corresponding Member of the NAS of Ukraine, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

OTROSHCHENKO V. V., Professor, DSc in History, National University of Kyiv-Mohyla Academy

PETRAUSKAS O. V., PhD in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

POTEKHINA I. D., PhD in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

SKORYI S. A., Professor, DSc in History, Institute of Archaeology of the NAS of Ukraine

ZALIZNYAK L. L., Professor, DSc in History, National University of Kyiv-Mohyla Academy

ЗМІСТ

CONTENTS

Статті

- GULIYEVA Z. K. The Origin of Kultepe Culture 5
ІВАНОВА С. В. Найдавніші кургани як знакова система 17
ВЕРТІЄНКО Г. В. Коштовні метали у світоглядній системі давніх іраномовних народів за текстами Авести 29
ІВЧЕНКО А. В. Нові матеріали з розкопу «Орієнт» некрополя Ольвії 38
ОСИПЕНКО М. С. Тильники канчука зі спеціальним виступом XI—XIII ст. (за матеріалами Національного музею історії України) 54

Articles

- GULIYEVA Z. K. The Origin of Kultepe Culture 5
IVANOVA S. V. Ancient Burial Mounds as a Symbolic System 17
VERTIENKO H. V. Precious Metals in the Worldview System of Ancient Iranian-Speaking Peoples on the Texts of Avesta 29
IVCHENKO A. V. New Materials From Excavation «Orient» at Olbian Necropolis 38
OSYPENKO M. S. Horse Whip Pommels With a Special Protrusion of the XI—XIII Centuries (Based on the Materials of the National Museum of History of Ukraine) 54

Публікації археологічного матеріалу

- ЗАБАВІН В. О., НЕБРАТ С. Г. Нові поховання передскіфського часу з Північно-Східного Приазов'я 72
ГУЦАЛ А. Ф., ГУЦАЛ В. А., МОГИЛОВ О. Д. Ранньоскіфський курган з кремацією на Західному Поділлі 86
БУЙСЬКИХ А. В., ГАРКУША Н. М., ЧЕПКАСОВА М. І. Архітектурна теракота з Ольвії за розкопками 1920-х рр. 96
КОЗЛЕНКО Р. О., ПУКЛІНА О. О. Теракоти римського часу з Нижнього міста Ольвії в зібранні Національного музею історії України 108

Publication of Archaeological Material

- ZABAVIN V. O., NEBRAT S. H. New Burials of the Pre-Scythian Time From the North-Eastern Azov Area 72
HUTSALA F., HUTSALV. A., MOHYLOVO. D. Early Scythian Barrow With Cremation on the Western Podillia 86
BUIISKYKH A. V., HARKUSHA N. M., CHERKASOVA M. I. Architectural Terracotta From Olbia According to Excavations of the 1920-ies 96
KOZLENKO R. O., PUKLINA O. O. Roman Terracottas From the Lower City of Olbia From the Collection of the National Museum of the History of Ukraine 108

Історія науки

ГАВРИЛЮК Н. О. Початок вивчення палеоекономіки в українській археології (До 100-річчя від дня народження Б. А. Шрамка)

118

History of Science

GAVRYLYUK N. A. The Beginning of the Palaeoeconomics Study in Ukrainian Archaeology (To the 100th Anniversary of B. A. Shramko's Birth)

Рецензії

РУДИЧ Т. О. Рец.: О. Козак, І. Потехіна, Т. Слободян, В. Гупало. Методичні рекомендації з польової антропології

127

Book Review

RUDYCH T. O. Rev.: O. Kozak, I. Potiekhina, T. Slobodian, V. Hupalo. Methodical Recommendations on Field Anthropology

ПАПАКІН А. Г. Рец.: А. В. Симоненко. Сарматские всадники Северного Причерноморья

132

PAPAKIN A. H. Rev.: A. V. Symonenko. Sarmatian Horsemen of the Northern Black Sea Coast

---

Хроніка

До 70-річчя Леоніда Залізняка

136

News Review

To the 70th Anniversary of Leonid Zalizniak